

REILEN EN ZEILEN VAN DE STAD IN 1920

Uit de gemeenteraad

Adrien Brysse

Ter inleiding

Besluiten genomen in de Gentse gemeenteraad per jaar verzameld en gepubliceerd in het 'Gemeentebled' vormen op het eerste gezicht niet bepaald boeiende lectuur, zou men denken. Dergelijke verslagen geven een - zij het beperkt - beeld van het leven in onze stad in die jaren, maar ze helpen ons toch een idee te vormen van wat er gaande was en vooral van wat er in het publieke domein verwezenlijkt werd. Zo is het niet toevallig dat het eerste en meest uitgebreide item dat hieronder aan bod komt, iets is wat mijlenver buiten ons hedendaags gezichtsveld ligt: de Stedelijke Koedienst. De Gentenaars hadden nog maar pas een gruwel achter de rug: de laatste hongersnood in hun geschiedenis (1917 - 1918). Verscheidene besluiten van 1920 worden hierna thematisch opgelijst en kort belicht soms met behoud van het toenmalige taalgebruik.

Stedelijke Koedienst

26/01/1919. Verplaatsing van de Stedelijke Koedienst naar Drogen. De gronden van de Neermeersen zijn door de stad aangekocht met het oog op het storten van afval en straatmodder. Daardoor verkleint de oppervlakte beschikbaar voor de Koedienst en dat is de reden voor de verhuis naar Drogen. Met de douairière van Tieghem de ten Berghe werd een huurovereenkomst opge maakt om in de Assels een boerderij met boomgaard en 29 ha grond te pachten voor 12 jaar aan 7000 BEF per jaar.

De Stedelijke Koedienst werd in oktober 1915 opgericht op initiatief van burgemeester Braun en gesteund door schepen Anseele om het melkgebrek voor kinderen op te vangen. De inrichting van de "Neermeerschen" bestond uit een aantal koestallen, onderdak voor vier paarden, twee gebruikt als trekdier voor melkdistributie en twee voor akkerbewerking samen met twee trekossen eveneens voor akkerbewerking, een huis voor de boer, slaapruimte en refter voor de knechten, dynamo voor drijfkrachtproductie, aal (beer) opvang in het midden van de hoeve, enz. De aanpalende gronden, de oude lage weiden van

de Neermeersen worden bewerkt en de opbrengst gebruikt als voer voor de dieren: de koeien van de Koedienst en de paarden van de Reinigingsdienst (Ferme des Boues). Naast twintig terreinen, groot 235.320 m² ter plaatse, zijn er nog akkers voor maïs op de Albrechtkaai (Albertkaai), voor maïs en rapen op Mariakerke en in Oostakker voor gerst, haver, rapen en rogge, en tenslotte in Drongen weiden voor hooiproductie. Op 31 juli 1920 telde de uitbating 120 koeien, twee stieren en vier één maand oude kalveren. De voeding in de zomer bestaat uit klaver en gras, verder maïsbloemen geoogst op de grond gelegen langs het water tussen de Albertbrug en het Patijntje en een kleine hoeveelheid (in het zwart!) gekochte lijnkoeken uit Aalst (firma Lion d'Or). In de winter: bietwortels (betteraves) van eigen oogst, rapen, maïsmeel, draf en wat lijnkoeken (krachtvoer uit lijnzaad: vlaszaad, verwerkt tot 'koeken', een bijproduct van de lijnolieproductie).

Veel koeien kwamen uit de IJzerstreek en waren op bevel van de Duitsers aangekocht. Ze waren de uitputting nabij. De melkproductie was dan ook onrustbarend laag. Op 19 april 1919 werd de veestapel vermeerderd met 50 Hollandse koeien die de opbrengst sterk verhoogden. De melk werd verdeeld in de lokalen van de instelling 'Het Werk van de Druppel Melk' gesitueerd in de Kliniek Van Imschoot, het Museum van het Park, de Kinderkribben, de fabrieken Baertsoen - Buysse, Florida, Suppes, de Hemptinne, Feyerick, Lousbergs, het Burgerlijk Gasthuis (Bijloke), de 'Middenkeuken', het Stedelijk Laboratorium Chaubet en de "Melkerij van Gent". De melk werd vooraf gepasteuriseerd in de Brouwersschool. Mest werd geruild voor stro. De dienst had zelfs met winst kunnen werken maar in de nasleep van wat de Duitsers aangericht hadden werd vanaf de stichting tot 31 juli 1919 een verlies van ongeveer 375.117 BEF gemaakt.

Bij de bespreking wordt voorgesteld de melkinrichting af te schaffen. Tijdens de oorlog waren er ook andere werkinstellingen die door de stad beheerd werden: een schrijnwerkersregie, een kloefenregie (klompen) en een schildersregie. Ze werden meteen na de oorlog afgeschaft. De raad besluit de stedelijke Koedienst te continueren en de pachthoeve, Tempelhof, te Drongen, wijk Assels (Kadastersectie B nrs. 492-496 enz.) te huren voor 12 jaar.

Zondagsschool voor mannen

26/01/1920. Wegens gebrek aan belangstelling wordt de zondagsschool voor mannen in de Sassepoortstraat gesloten vanaf 1 jan 1920.

Ontuchthuizen

23/02/1920. Het vergunningsrecht voor ontucht- en rendez-voushuizen wordt verdrievoudigd en er wordt daarboven 3fr per week per ingeschreven vrouw geïnd.

Gentse Feesten

23/02/1920. Bij ordemotie wordt gevraagd de gemeentekermis (Gentse Feesten) te verplaatsen omdat drie dagen na deze vrije kermisweek 21 juli valt, wat opnieuw een verzuimdag betekent. Het voorstel gaat naar het college dat besluit de aanvang van de gemeentekermis van de tweede zondag van juli te verplaatsen naar de derde zondag en te sluiten op de daaropvolgende zondag.

Onlusten

23/02/1920. Motie over de onlusten van 9 februari. Bij het bezoek van Destrée, minister van Wetenschappen, betoogde een bende vlegels, meestal studenten getooid met Leuvense insignes. Ze zongen activistische liederen en jowden de minister uit. Alsof dat noch niet genoeg was vielen ze Gentse studenten aan die met de Belgische vlag rondliepen. Daarbij trachtten ze hen de roemvolle driekleur afhandig te maken. De discipelen van Borms, Wannyn en andere Hollandgangers werden door een vijandige menigte achtervolgd. Ze trokken zich in hun lokalen terug van waaruit ze de menigte bestookten. Zelfs schoten met een Browningpistool werden afgevuurd. («... des voyoux, la plupart portant des insignes des étudiants louvanistes, qui crurent bon de hurler des refrains activistes, ... et non contents de cela de se ruer contre les étudiants gantois qui portaient le drapeau belge et de vouloir leur enlever le glorieux tricolore. ... Poursuivis par une foule hostile, ces disciples de Borms, de Wannyn et autres pensionnaires de la Hollande – ce pays dont nous sommes séparés par une montagne de gravier, - se retirèrent dans leur local et se mirent en devoir de lapider la foule. Ils tirèrent des coups de Browning». De raadszittingen waren in 1920 nog tweetalig.)

Nieuwe straatbenamingen en rooilijnen

22/03/1921. Aan de Muide: Manchesterstraat tussen Dijkedamstraat en Port-Arthurlaan, Glasgowstraat tussen Port-Arthurlaan en Meulestedesteenweg, Galvestonsstraat tussen Dijkedamstraat en Glasgowstraat, Leithstraat tussen

Meulestedesteenweg en Glasgowstraat, Hullstraat tussen Leithstraat en Manchesterstraat, Goolestraat tussen Port-Arthurlaan en Meulestedesteenweg, Greenockstraat tussen Goolestraat en Leithstraat.

14/04/1920. De weg lang ringspoorweg tussen Terneuzenlaan en Meulestedesteenweg wordt Zeevaartstraat (rue de la navigation). (Nvdr: Deze straat werd nooit getrokken).

7/05/1920. Benamingen voor naamloze buurtwegjes: Buurtweg 60: Huyvischsteeg; Buurtweg 61: Roosakker; Buurtweg 62: Uitweg; Buurtweg 63: Schoonmeerschstraat; Buurtweg 64: Ryschenbergweg; Buurtweg 67: Werkmanstraat; Buurtweg 70: 't Zieklien; Buurtweg 82: Steenakkerstraat. De buurtweg nr 55bis gaande van den steenweg van Brugge naar de Bourgoyenmeersen zal de benaming Bourgoyenstraat dragen.

28/05/1920. Nog meer nieuwe benamingen voor buurtwegen. Weg 2 rechtover brug V: Schipperstraat (rue du batelier); weg rechtover brug IV: Cementstraat (rue du ciment); weg uitkomend aan brug IV: Betonstraat (rue du béton); weg 21: Dijkstraat (rue de la digue); weg 70: Aschstraat (rue des cendres); weg 45: Aardwerkersstraat (rue des terrassiers); weg 39: Koeweg (chemin des vaches); weg 106: Mortelstraat (rue du mortier); Weg 71: Scheepslosserstraat (rue des débardeurs); weg 61: Moerlandstraat (rue du marécage).

Nieuwe benamingen voor stegen en gewezen waterstraatjes aan de Meulestedesteenweg: weg 21 tussen toenmalige huisnummers 13 en 15: Suikersteeg (impasse du Sucre); weg 22 tussen nr.7 en 77: Koffiesteeg (impasse du Café); Weg 23 tussen nr. 91 en 123: Suikerijsteeg (impasse de la Chicorée); weg 24 tussen nr. 185 en 203: Rijsteeg (impasse du Riz); weg 25 tussen nr. 245- 261: Chocoladesteeg (impasse du Chocolat); Weg 26 tussen nr. 2 en 3 van de Meulestedeplaats: Cacaosteeg (impasse du Cacao); weg 26bis tussen de Meulestedeplaats en de Meulestedekaai: Kabelsteeg (impasse du Câble); Weg 10 uitkomende op de Meulestedesteenweg: Beulsteeg (impasse du Bureau).

19/04/1920. Herziening van de verplaatsing van de Stoppelbergstraat (Jan van Stopenberghestraat). De oorspronkelijke rooilijn werd bepaald door de gemeenteraad van 30/12/1912 voor de bouw van de Sint Michielshelling. De Stoppelbergstraat moest nu lichtjes worden verbreed.

2/08/1920: Besluit tot verlenging van de Makelaarsstraat tussen de Loodsenstraat en de Ringspoorweg.

6/09/1920. Afschaffing van het Valkstraatje tussen de Veldstraat en de Leie op

verzoek van de eigenaar van nrs 2, 4 en 6, J. Clewer, Lange Leemstraat 245, Antwerpen. Hij krijgt de toestemming om de grond aan te kopen.
24/09/1920. De kaai in het verlengde van de Henleykaai, van aan de 'aardhopen' van de Stedelijke Schijfschieting tot aan de oude arm van de Leie rechtover het Patijntje heet voortaan eveneens Henleykaai.

Speelplein achter het Van Eyckzwembad verdwijnt

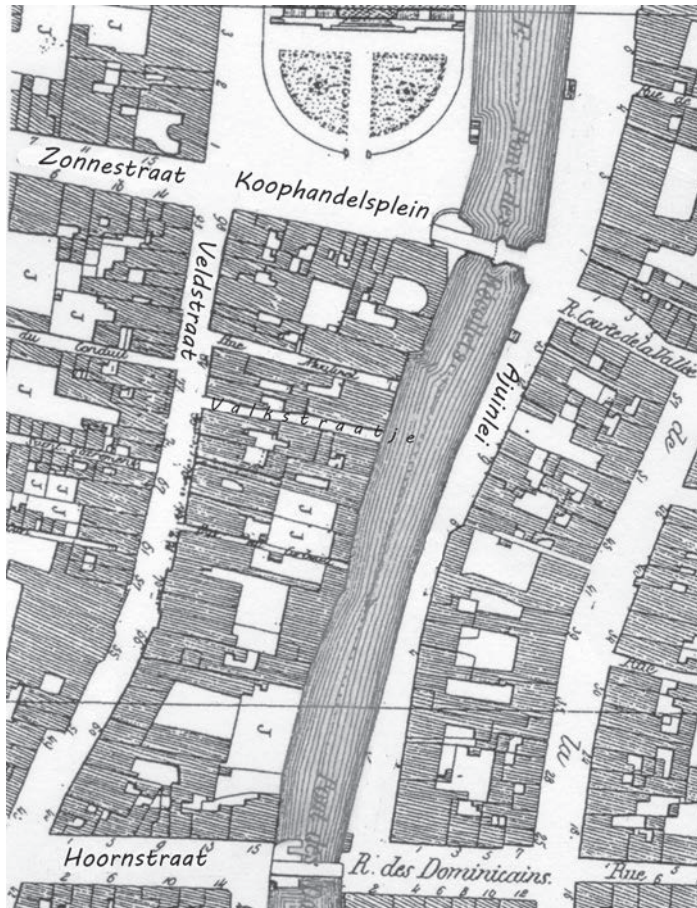
17/05/1920. Verhuring van het speelplein achter de Van Eyck zwemkom aan redersfirma Dens en Co. te Antwerpen in uitvoering van een akkoord van net voor de oorlog. Op de Nieuwbrugkaai heeft men reeds het gebruik aan verscheidene firma's toegestaan. Het belang van de handel vergt dat de stad zoveel mogelijk grond ter beschikking stelt van de binnenscheepvaart. Een speelplein behouden op die grond is niet logisch. Men zal zoeken naar een nieuwe plaats voor het speelplein.



Afb. 1. De Jan van Stopenbergstraat anno 2014 opgesierd met een evocatie van het verbergen van de panelen van het Lam Gods tijdens WO II in een Duitse zoutmijn.

Openluchtconcerten

17/05/1920. In 1873 werd de stadsharmonie gesticht maar bij besluit van de Raad van 9/2/1884 werd ze ontbonden. De "Maatschappij van onderlinge bijstand De Verbroedering" gesticht op 26/2/1880, verzorgt op verzoek woensdagavondconcerten op de Kouter. De "Kring der Concerten van den Kouter" gesticht in 1895 vroeg subsidie voor inrichting van zondagavondconcerten door militaire "muzieken". De Raad besluit 4.000 fr subsidie te geven aan de "Kring der Concerten van den Kouter" die belast wordt met de uitvoering van de donderdagavondconcerten.



Afb. 3. De Valksteeg of Valkstraat tussen de Veldstraat en de Leie op het plan Gevaert en Van Impe (1878, met aanduiding van de straatnamen in het Nederlands). Heden is de Valksteeg opgenomen in het FNAC gebouw. Naast die winkel is nog een stukje zichtbaar van het eerste steegje links komende van bij het oude Justitiepaleis.

Kunst- en Letterkring (Cercle artistique et littéraire)

17/05/1921. Na een ongeval in het lokaal van de Kunst- en Letterkring (Cercle artistique) op de Ketelvest was er geen degelijk lokaal meer voor schilders en kunstenaars en hun tentoonstellingen. De Cercle verwerft het hotel de Ghellinck de Walle aan de Recolettenlei om haar literaire en kunstzinnige zending voort te zetten. Voor een bebouwing op de koer in het Hotel de Ghellinck vraagt de vereniging een subsidie van 15.000 fr.



Afb. 2. Het hotel de Ghellinck de Walle aan de Recolettenlei waarin sinds 1920 de Kunst- en Letterrenkring (beter bekend als Cercle artistique et littéraire) huist.

Groot Vleeshuis

28/05/1920. Er wordt een nieuwe huurcontract van het Oud Groot Vleeshuis op de Groentemarkt toegekend aan het Bestuur der Staatsspoorwegen voor een periode van 9 jaar.

Aankoop van een verzameling gezichten op Gent

5/07/1920. Goedkeuring van een subsidie van 672,20 BEF voor de aankoop van een zeer zeldzame verzameling stadsgezichten van Gent en 200 BEF voor de verwerving van twee borstbeelden van Philippe Blommaert, een

gewaardeerd Vlaamse schrijver en letterkundige. Een beeld wordt bestemd voor het Museum van Oudheidkunde en een ander voor het lokaal van de commissie van monumenten.

Geding over een erfeniskwestie

2/08/1920. De gemeenteraad geeft toestemming tot het sluiten van een dading tussen het Bureel van Weldadigheid (Armenkamer) en de erven van weduwe Elisa Neyt-Drory om 25.000 frank uit te betalen aan de erven ter afsluiting van een geding. Een majestueuze woning op de Coupure Rechts nr 18 wordt aldus eigendom van een van de rechtvoorgangers van het huidige OCMW. (Het zal na veranderingswerken in 1931 ingericht worden als 'Stedelijke Handelschool voor Juffrouwen'.)

Overwelving van het Stekenevaardeken

2/08/1920. Toestemming tot gedeeltelijke overwelving van het Stekenevaardeken langs een eigendom in de Stokersstraat (Sectie 1 nr. 2766 f4e, 2776a3) door J. Medo-Van Kan, gedomicilieerd in de Rodelijvekenstraat.

Verhuring van plaatsen voor (kranten)kiosken

6/9/1920. Toewijzing van de verhuring van gronden voor een kiosk op Brusselselaan (Keizervest), Dierentuinlaan, Albertlaan, Kortrijksepoort, Kouter, Bij St Jacobs en Heuvelpoort.

Steun aan Polen

6/09/1920. Ordemotie over het verbod door de regering om munitie in Antwerpen over te slaan voor vervoer naar Polen waar de Russen zijn binnengevallen. De socialisten keuren het verbod goed. Braun en Beghin hebben het over de barbaarse bolsjevesten. "Polen hebben we altijd aanzien als een edelmoedig en ongelukkig land. Polen heeft de beschaving tegen de barbaarsheid der Muzelmannen gered" zegt raadslid Siffer. Bij de stemming besluit de raad "dat Polen strijdt voor zijn Recht en Vrijheid en voor de verdediging der gansche Menschheid". De gemeenteraad betreurt de houding van de Belgische regering. De raad stuurt aan Warschau "zijne gelukwensen ter gelegenheid van den voorspoed zijner wapenen".

Fietsen voor de politie

27/09/1920: het contract voor de huur van 35 fietsen voor de rijwielbrigade van de Politie loopt ten einde en men besluit 35 fietsen te kopen.

Banket om de vervollediging van het Lam Gods schilderij te vieren

27/09/1920. Burgemeester Braun vraagt een krediet om op het stadhuis een receptie aan te bieden aan de leden van het archeologisch congres dat plaats had naar aanleiding van de vervollediging van het grote werk van de gebroeders Van Eyck. (Na de oorlog keerden de panelen terug die in de 19^{de} eeuw verkocht waren aan de Pruisische koning als onderdeel van de Duitse herstelbetalingen).

Albert Callier

22/11/1920. De raad wijdt een In Memoriam aan Albert Callier, oud schepen, naar aanleiding van zijn overlijden.

Nieuwe politiewijk op Meulestede

2/11/1920. Oprichting van een nieuwe politiewijk op Meulestede. Door de nieuwe grensscheiding met Wondelgem, Oostakker en Evergem is de 8e politiewijk te groot geworden voor een inwonersaantal van ca 20.500. Het kwartier van de Sassepoort vereist meer dan één politiebureel. De hulpwijken werden in 1910 afgeschaft . De grens tussen de 8e wijk en de nieuwe zou de lijn van de ringspoorweg volgen. De 8e wijk begint aan de Kerk van H. Kerst en behelst dan 11.700 inwoners. De nieuwe 12e wijk zou er 9000 tellen.

Bron

Gemeentebblad (Bulletin communal): gemeenteraadszittingen van 1920.